

Høringsnotat om endringer i fiskeeksportloven og tilhørende forskrifter

Nærings- og fiskeridepartementet, 8. august 2022

Innhold

1. Innledning	2
2. Bakgrunn for lovforslaget	3
2.1. Norges sjømatråd	3
2.2. Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering	4
2.3. Bakgrunn om makroalger	4
2.3.1 Høsting av tang og tare	4
2.3.2. Tare dyrking i Norge	5
2.3.3. Mattrygghetsaspekter knyttet til tang og tare	6
3. Gjeldende regelverk for eksport	7
4. Vurderinger og endringsforslag	8
4.1 Fiskeeksportlovens virkeområde	8
4.2 Forskriftsendringer	10
5. Økonomiske og administrative konsekvenser	10
Vedlegg	12

1. Innledning

I dette høringsnotatet foreslår departementet å utvide virkeområdet i lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer¹ (fiskeeksportloven) til å omfatte makroalger til humant konsum (tang og tare), samt å endre henholdsvis forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer av 22. mars 1991 nr. 157² (fiskeeksportforskriften), forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen av 5. september 2018 nr. 1320³ og forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport av 13. desember 2000 nr. 1253⁴ til å inkludere eksportavgift for tang og tare. Formålet med lovendringen er å inkludere makroalger til humant konsum i arbeidsområdet til Norges sjømatråd AS (heretter Sjømatrådet). Endringsforslagene innebærer også at makroalger inngår i Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering AS (FHF) sin portefølje.

Eksportavgift på verdi av fisk og fiskevarer som eksporteres fra Norge består av 1) markedsavgift som finansierer Sjømatrådets arbeid og 2) forskningsavgift som kanaliseres til FHF.

I dette høringsnotatet foreslår departementet **følgende endringer i fiskeeksportloven:**

- «makroalger til humant konsum» inkluderes i fiskeeksportloven § 1 som en del av lovens virkeområde
- Begrepet «fisk og fiskevarer» i fiskeeksportlovens § 1 – definisjonen av lovens virkeområde – endres til «sjømat»
- Begrepet «fisk og fiskevarer» foreslås endret gjennomgående til «sjømat» i fiskeeksportloven
- Fiskeeksportloven endrer navn til sjømateksportloven

I dette høringsnotatet foreslår departementet **følgende endringer i fiskeeksportforskriften:**

- Det ilegges markedsavgift for tollnummer 12.12 på 0,75 pst
- Begrepet «fisk og fiskevarer» endres gjennomgående til «sjømat» i fiskeeksportforskriften
- Forskriften endrer navn til forskrift om regulering av eksporten av sjømat (sjømateksportforskriften)

I dette høringsnotatet foreslår departementet **følgende endringer i forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen:**

- Begrepet «fisk og fiskevarer» endres gjennomgående til «sjømat»

I dette høringsnotatet foreslår departementet **følgende endringer i forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport:**

---

¹ [Lov om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer \[fiskeeksportloven\] - Lovdata](#)

² [Forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer - Lovdata](#)

³ [Forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen - Lovdata Pro](#)

⁴ [Forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport - Lovdata](#)

- Det ilegges eksportavgift for tollnummer 12.12 på 1,05 pst
- Begrepet «fisk og fiskevarer» endres gjennomgående til «sjømat» i forskriften,
- Forskriften endrer navn til forskrift om samordnet innkreving av avgift på sjømateksport

Høringsfristen er satt til 8. november 2022.

2. Bakgrunn for lovforslaget

Sjømatnæringen er av stor betydning for Norge, og en bærekraftig videreutvikling av næringen vil bidra til virksomhet, verdiskaping og arbeidsplasser i store deler av landet. Som et ledd i dette vil regjeringen legge til rette for mer kunnskap og mer næringsaktivitet knyttet til tang og tare og nye marine ressurser⁵. Det er økende interesse for å utvikle den norske tang- og tarenæringen. Tang og tare anses som en ressurs med potensial bl.a. som mat, og produsenter av tang og tare har i lang tid uttrykt ønske om å kunne benytte seg av Sjømatrådets tjenester.

Sjømatrådet driver markedsføring av norsk sjømat i utlandet på bakgrunn av innbetalt markedsavgift. Dersom Sjømatrådet skal gjennomføre markedsaktiviteter for tang og tare til humant konsum i henhold til sitt mandat, må tang og tare inkluderes i fiskeeksportlovens virkeområde slik at eksporten ilegges markedsavgift. Departementet har kommet til at å inkludere tang og tare i Sjømatrådets arbeidsområde krever at både fiskeeksportloven og tilhørende forskrifter endres.

2.1. Norges sjømatråd

Sjømatrådet er et statlig aksjeselskap 100 prosent eid av Nærings- og fiskeridepartementet. Selskapet skal øke verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen og fremme verdien av norsk sjømat gjennom felles markedsføring, arbeid med markedsinformasjon, markedsadgang, PR/informasjon og beredskap. Det skal videre søke å utvikle nye og etablerte markeder samt fremme og sikre omdømmet av norsk sjømat.

Sjømatrådet, tidligere Eksportutvalget for fisk (EFF), ble vedtatt opprettet av Stortinget i 1990. Sjømatrådet skal være næringens felles markedsorgan samt føre register over eksportbedrifter, og er således et virkemiddel for å øke verdiskapingen i sjømatnæringen gjennom å bidra til økt etterspørsel etter norsk sjømat. Sjømatrådet gjennomfører markadstiltak for økt konsum av norsk sjømat i utlandet. Selskapet arbeider også med å fremme norsk sjømats omdømme og Norge som opprinnelsesland og har beredskap ifm. mulige hendelser som potensielt kan svekke dette. Selskapet er videre en sentral rådgiver overfor sjømatnæringen og myndighetene i spørsmål som relaterer seg til eksport, handelshindre og markedsadgang.

Sjømatrådet arbeider målrettet med å styrke samarbeidet med sjømatnæringen, og selskapets styre har hatt flere åpne møter med næringen. Sjømatrådet har også gitt arbeidet

---

⁵ Hurdalsplattformen, s. 24, tilgjengelig på regjeringen.no

i markedsgruppene stor prioritet. Markedsgruppene består av representanter fra de ulike sektorene i sjømatnæringen, og understøttes av Sjømatrådets administrasjon og fagfolk.

Sjømatrådet har sammen med sjømatnæringen tatt i bruk det globale opphavsmerket for norsk sjømat, «Seafood from Norway». Målet med konseptet er at forbrukere ute i verden skal oppfatte Norge som en leverandør av sjømat av høy kvalitet og velge norske sjømatprodukter i konkurranse med andre tilbydere. Sjømatrådet arbeider for å øke kjennskapen til logoen og lisensierer den til eksportører og distributører av norsk sjømat i utlandet.

Sjømatrådets virksomhet finansieres gjennom en lovpålagt markedsavgift på eksportverdien av norsk sjømat og en årlig avgift til Sjømatrådet på 15 000 kr som betales av den enkelte eksportør som er registrert. Selskapet hadde i 2021 en inntekt på 458,3 mill. kroner fra markedsavgiften. Prognosene for innværende år tilsier at inntekten fra markedsavgiften i 2022 vil utgjøre 552,5 mill. kroner. Med utgangspunkt i eksporttallene for 2021 av makroalger til humant konsum ville markedsavgiften generert et lite beløp på om lag 65 000 kroner til markedsføring i regi av Sjømatrådet. Eksportpotensialet anses å være betydelig på sikt.

2.2. Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering AS (FHF) er et statlig aksjeselskap 100 prosent eid av Nærings- og fiskeridepartementet. FHF finansierer forsknings- og utviklingsoppgaver som fiskeri- og havbruksnæringen ønsker gjennomført. FHF finansieres av en FoU-avgift på 0,3 pst. av eksportverdien av sjømat. Inntektene fra FoU-avgiften utgjorde 362,8 mill. kroner i 2021. Selskapet tar initiativ til og finansierer FoU-prosjekter med generell nytteverdi for hele eller deler av marin næring, som hovedregel innen sjømatsektorer som ilegges FoU-avgift. Midlene gis som tilsagn til FoU-leverandører basert på FHF's strategier, utarbeidet i dialog med næringen.

FoU-avgiften som genereres fra eksport av makroalger til humant konsum vil være meget begrenset i startfasen, på om lag 25 000 kroner i året, basert på eksporttallene fra 2021. Men potensialet er tilstede for økte midler til finansiering av forskning tilknyttet makroalger på sikt.

2.3. Bakgrunn om makroalger

2.3.1 Høsting av tang og tare

Makroalgartene som høstes og utnyttes i industriell skala i Norge i dag er stortare og grisetang, som er råstoff for produksjon av alginat og tangmel. Det høstes årlig 130 000-180 000 tonn stortare, og cirka ti ganger mer stortare enn grisetang. Det har vært høstet tare i Norge i mange tiår. På 1970-tallet ble høstingen mekanisert med bl.a. taretrål. Høstingen foregår på ca. 5-15 meters dyp, hovedsakelig i den ytre skjærgården på strekningen fra Rogaland til Trøndelag. Det er ikke tillatt å høste tare dypere enn 20 meter.

Høsting av tang og tare reguleres av bestemmelsene i Havressursloven, jf. lovens saklige virkeområde § 3 første punktum "Lova gjeld all hausting og anna utnytting av villlevande

marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale. Viltlevande marine ressursar er fisk, sjøpattedyr med heilt eller delvis tilhald i sjøen, andre marine organismar og plantar med tilhald i sjøen eller på eller under havbotnen, og som ikkje er i privat eige."

Høsting av tang og tare reguleres i tillegg gjennom en generell nasjonal forskrift og regionale høsteforskrifter hjemlet i havressursloven. Forskriftskompetansen og hovedansvaret for tareforvaltningen har Nærings- og fiskeridepartementet delegert til Fiskeridirektoratet. De generelle reglene for utøvelse av tarehøsting fremgår av forskrift av 13.juli 1995 om høsting av tang og tare. Fiskeridirektoratet har delegert utarbeidelsen av forskriftsforslag til fylkeskommunene. De regionale forskriftene blir etter gjeldende regelverk fastsatt av Fiskeridirektoratet i samarbeid med fylkeskommunen for en femårsperiode.

I forhold til den totale mengden stortare som vokser langs norskekysten utgjør den høstede mengden en liten del, ca. 0,3 prosent. Men det må da tas høyde for at det ikke gjennomføres tarehøsting i store områder langs kysten, og at i områder hvor det høstes er det lokale uttaket stort. Til sammenligning anslås det at cirka 40 prosent av tarebiomassen beites ned av kråkeboller, og at ca. 10-15 prosent av tareplantene naturlig løsrives hvert år.

2.3.2. Tare dyrking i Norge

Det er økende interesse for tare dyrking i Norge. De første tillatelsene til akvakultur av tare ble tildelt av departementet i 2014. Per 31. desember 2021 var det klarert 114 lokaliteter til tare dyrking med til sammen 520 tillatelser. Kapasiteten i de tildelte lokalitetene er ikke fullt utnyttet. Ifølge Fiskeridirektoratet var det i 2021 22 aktive selskaper og 208 aktive tillatelser. Produksjonen var i 2021 på 249 tonn, primært sukkertare og butare. Dyrking av tang og tare er fortsatt på utviklingsstadiet og flaskehalsene er først og fremst knyttet til produktutvikling og marked.

Tare dyrking foregår i all hovedsak ved utsett av kimplanter på tauverk i et bøystrekkanlegg. Enkelte aktører har også utviklet egne spesielle strukturer som taren kan vokse på. Tang og tare er såkalte primærprodusenter som utnytter næringssaltene i kyst- og havstrømmene, og kan dermed dyrkes uten bruk av matjord, gjødsel, ferskvann, sprøytemidler eller antibiotika. Norge har store kyst- og havarealer som kan benyttes til dyrking. Taren som dyrkes i Norge i dag brukes først og fremst til humant konsum, fôr eller som fôringrediens, men den har en rekke andre interessante anvendelsesområder som kosmetikk, farmasøytiske produkter, biokjemikalier, bioenergi, mineraler, gjødsel og jordforbedringsmiddel.

Tare dyrking følger det samme regelverket som for annen akvakultur når det gjelder klarering av lokalitet og tillatelse. Hovedregelen for klarering av en akvakulturlokalitet til tare dyrking er at kommunen har regulert det omsøkte området til akvakultur, eller et *flerbruksområde* som inkluderer akvakultur, og at de ulike sektormyndighetene må ha gitt positivt vedtak i henhold til forurensningsloven, matloven og havne- og farvannsloven. I tillegg skal tiltaket vurderes opp mot generelle bestemmelser i naturmangfoldloven.

Vannlevende planter (tang og tare) ble i 2018 tatt inn i *tildelingsforskrift for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret*. Dette innebærer at søknader og lokalitetsklarering av akvakultur av tang og tare nå behandles av fylkeskommunen som for de fleste andre arter i akvakultur.

2.3.3. Mattrygghetsaspekter knyttet til tang og tare

Tang og tare er makroalger som deles inn i tre ulike typer alger; rødalger, grønnalger og brunalger. Tang er arter som særlig er knyttet til fjæresonen, mens tare vokser dypere.

Tang og tare benytter seg av sollys (fotosyntese) og næringsstoffer i vannet, uten at det er behov for gjødsel eller annen tilførsel av næring. Tang og tare er planter og ikke animalske organismer slik som fisk og krepsdyr. Taren tar opp karbondioksid, nitrogen og andre næringsstoffer og tilfører oksygen, og bidrar slik til en sirkulær utnyttelse av næringsstoffer og et bedre miljø i havet.

Tang og tare inneholder mineraler som er viktige for kroppen. Historiske kilder viser at blant annet rødalgen søl lenge har vært brukt som mat i Norge, og at tang og tare generelt har vært benyttet til dyrefôr. Samtidig kan flere tang- og tarearter inneholde for høye nivåer av enkelte mineraler og uønskede stoffer. Dette skyldes blant annet at tang og tare har spesielle egenskaper som fører til at de akkumulerer (samlar opp) stoffer som jod og tungmetaller fra sjøvann, uten at vannet i seg selv har spesielt høye nivåer av disse stoffene. Noen arter kan inneholde spesielt mye jod, hvor de høyeste konsentrasjonene finnes i brunalgene (butare, fingertare, stortare, blæretang, sauatang, sukkertare). Fingertare inneholder også et høyt nivå av uorganisk arsen og er derfor frarådet å spise av Mattilsynet.

Det er per i dag ikke noe spesifikt regelverk for tang og tare til bruk i mat i EØS-området, men det pågår drøftinger av behovet for dette, særlig knyttet til håndtering av jod og metaller. Norge har spilt inn analysedata og Mattilsynet følger aktivt med på prosessene i EU. «Ny mat»-regelverket kan komme til anvendelse hvis det er nye arter og produkter som man ønsker å ta i bruk. De viktigste artene i Norge er ikke ny mat og kan selges uten søknad og godkjenning etter ny mat-regelverket.

Havforskningsinstituttet (HI) har i 2022 publisert en ny rapport med et større datagrunnlag om tang og tare og innhold av jod og tungmetaller og annen risiko. Denne gir grunnlag for en mer detaljert evaluering av enkelt-arter sammenliknet med tidligere rapporter. Rapporten peker på at innholdet av jod er høyest hos brunalgene, og dette samsvarer med tidligere rapporter. Sukkertare og butare er de to viktigste artene som dyrkes i Norge, og ingen av dem er blant artene med høyt innhold av uorganisk arsen. Begge har middels høye konsentrasjoner av kadmium. Når det gjelder jodkonsentrasjoner er disse høyest hos sukkertare og middels hos bruntare.

Variasjonen i konsentrasjon av uorganisk arsen er spesielt høy, både mellom og innenfor arter. Kadmiumkonsentrasjoner er høyest i brunalge og rødalge, uten en adskilt gruppe arter med høyere nivåer enn resten slik det ble funnet for uorganisk arsen. Rapporten viser at nivåene av bly er generelt lave, og det samme gjelder nivået av kvikksølv, samt at den toksiske formen metylkvikksølv ser ut til å være lave. Det pågår flere forskningsprosjekter for å finne gode løsninger for å redusere innholdet av jod og også metaller i næringsmidler fra tang og tare. Litteraturen har vist at ulike prosesseringsmetoder kan gi vesentlig reduksjon av særlig jod.

Per dags dato mangler det fortsatt en del kunnskap om tang og tare som mat. Vi vet ennå ikke nok om hvilke prosesseringsteknikker som best kan redusere innhold av problematiske stoffer, om andelen av tang og tare i den norske befolkningens kosthold, med mere. Arbeidet med å utvikle tang- og tarenæringen i større skala og tiltettelegging for økt eksport må parallelt følges opp med at Mattilsynet fortsetter arbeidet med å utvikle regelverk og tilsyn for å ivareta grunnleggende krav til mattrygghet. Det er viktig å påvirke regelverksprosessene i EU og Codex, samt å fortsette dialogen med næringen.

I påvente av at EU skal komme videre med etablering av regelverk arbeider Mattilsynet med en veiledning for næringsaktørene. Det tas sikte på at denne skal ferdigstilles i løpet av 2022.

3. Gjeldende regelverk for eksport

For å kunne eksportere fisk og fiskevarer må eksportøren være registrert som eksportør av Norges sjømatråd med hjemmel i fiskeeksportloven og fiskeeksportforskriften. I henhold til fiskeeksportloven § 3 kan eksport av fisk og fiskevarer bare foretas av virksomheter som er registrert i henhold til lovens bestemmelse. I fiskeeksportforskriftens § 1 heter det at virksomheter som søker om å bli registrert skal registreres dersom den årlige avgiften på kr 15.000 til Sjømatrådet er betalt, jf. § 4 første ledd punkt 1. Dette er en enkel registreringsordning uten andre barrierer enn at årsavgift betales. Annet lovverk for å kunne eksportere fisk og fiskevarer, for eksempel med hjemmel i matloven, må oppfylles. Det er Tolletaten som krever inn avgiften ved eksport, jf. fiskeeksportforskriften § 6 sjette ledd, FoU-avgiftsforskriften § 5 fjerde ledd og samordningsforskriften §1 fjerde ledd.

Per i dag omfatter fiskeeksportlovens virkeområde animalske arter, som fisk, krepsdyr, bløtdyr, pigghuder og varer hvor disse er det eneste eller en vesentlig del av råstoffet. Tang og tare er ikke omfattet, og det svares derfor ikke eksportavgift ved eksport av tang og tare. Tang- og tarenæringen kan derfor ikke benytte seg av tjenestene til Sjømatrådet.

Avgiften på fiskeeksport fra Norge som innkreves i medhold av fiskeeksportloven består av en markedsavgift som finansierer Sjømatrådets arbeid og en forskningsavgift som kanaliseres til Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF). Eksportavgiften beregnes av FOB-verdien av eksportert fisk og fiskevarer. P.t. gjelder følgende samlede avgiftssatser som finansierer Sjømatrådet og FHF:

- a) 1,05 pst. for fisk, krepsdyr og bløtdyr som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.08 og 16.05, med unntak av produkter nevnt i bokstav b, c og d.
- b) 0,6 pst. for laks og ørret som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.05, med unntak av varer som omfattes av bokstav d.
- c) 0,8 pst. for sild, vassild, makrell, lodde, kolmule, taggmakrell (hestemakrell), øyepål og brisling, som hører under tolltariffens posisjoner 02.01 til 03.05, med unntak av varer som omfattes av bokstav d.

- d) 0,3 pst. av avgiftsgrunnlaget for varer som omfattes av tolltariffens posisjon 03.09, 15.04 og 16.04, underposisjon 0511.91 samt varenummer 15.16.1012, 15.15.1020, 16.03.0020, 23.01.2010 og 23.01.2090.

4. Vurderinger og endringsforslag

Sjømatrådet utfører viktige oppgaver på vegne av norsk sjømatnæring, i form av markedsføring, markedsinformasjon, beredskap og analyse og arbeid knyttet til markedsadgang. Dette anses også i tiden fremover å være et viktig virkemiddel for å fremme norsk sjømateksport. Videre er arbeidet med nye produkter og nye markeder betydningsfulle områder.

Selv om eksporten av norsk tang og tare i dag er liten, eksportverdien var på om lag 90.000 kr i 2021, er det økende interesse for å dyrke og eksportere dette til humant konsum. For å bidra til at potensialet for økt verdiskaping basert på disse produktene kan oppfylles, anser departementet at tiden er moden for å inkludere dem i Sjømatrådets arbeid.

Det kreves en endring av fiskeeksportloven for at eksportører av tang og tare skal kunne benytte seg av Sjømatrådets tjenester, inklusiv markedsføring av sine produkter. Videre må fiskeeksportforskriften, forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen og forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport endres til å inkludere markedsavgift og FoU-avgift av eksportverdien for tang og tare.

4.1 Fiskeeksportlovens virkeområde

Fiskeeksportloven § 1 om «Lovens virkeområde» setter rammene for hva som omfattes av loven. Fiskeeksportloven § 1 første ledd stadfester at «loven gjelder eksport av fisk og fiskevarer». Videre lister § 1 annet ledd hvilke arter som er omfattet av begrepet «fisk og fiskevarer»: «Med fisk og fiskevarer mener loven alle arter fisk, krepsdyr, bløtdyr og pigghuder, samt varer der disse artene er det eneste eller en vesentlig del av råstoffet». Når «makroalger til humant konsum» skal inkluderes i fiskeeksportlovens virkeområde, må det vurderes hvorvidt alger, som er ikke-animalske produkter, kan innlemmes i begrepet «fisk og fiskevarer». Alle arter som er inkludert i begrepet «fisk og fiskevarer» i gjeldende rett er såkalte animalske produkter. I forskrift om kvalitet på fisk og fiskevarer av 28. juni 2013 nr. 844 § 3 bokstav b) og c), defineres eksempelvis fisk som «enhver art av fisk, krepsdyr, bløtdyr og pigghuder eller deler av disse», mens fiskevarer defineres som «produkter som hovedsakelig består av fisk». Fiskeeksportloven benytter samme definisjon.

Departementet vurderer det ikke som hensiktsmessig å inkludere «makroalger til humant konsum» i begrepet «fisk og fiskevarer». Det foreslås derfor å endre fiskeeksportlovens virkeområde til å omhandle «sjømat» istedenfor «fisk og fiskevarer». Det er i denne forbindelse viktig å bemerke at begrepet sjømat fremdeles skal defineres og avgrenses i lovens virkeområde i § 1 annet ledd slik at makroalger føyes til listen av de artene som allerede er omfattet i gjeldende regelverk.

En nærmere forklaring av endringen er at det vurderes som misledende for den allmenne leser å innlemme planter i definisjonen av fisk og fiskevarer, da planter ikke er et animalsk produkt. I tillegg anses det som viktig å ha tydelige og forutsigbare rammer for fiskeeksportlovens virkeområde, da overtredelse av eksportørens forpliktelser etter fiskeeksportloven kan gi straffeansvar, jf. fiskeeksportloven § 9. Departementet har også lagt vekt på at Sjømatrådet både gjennom navnet og sitt varemerke – «Seafood from Norway» benytter begrepet sjømat om sin virksomhet.

Departementet anbefaler derfor å endre definisjonen av fiskeeksportlovens virkeområde til å omhandle «sjømat» fremfor «fisk og fiskevarer», samtidig som definisjon av hva som er sjømat opprettholdes i loven og utvides til makroalger. Vi foreslår videre å legge inn en setning i fiskeeksportlovens § 1 som presiserer at alle arter og produkter skal være til humant konsum for å avgrense mot andre mulige bruksområder for sjømaten.

Videre foreslår departementet å endre navnet på «Lov om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer» til «Lov om regulering av eksporten av sjømat». Dette for å gi en mer korrekt fremstilling av lovens virkeområde. Tilsvarende navneendring foreslås også for lovens to tilhørende forskrifter. Forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer (fiskeeksportforskriften) vil da endre navn til forskrift om regulering av eksporten av sjømat (sjømateksportforskriften). Mens forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport endrer navn til forskrift om samordnet innkreving av avgift på sjømateksport. Det er ikke behov for navneendring i FoU-lov med tilhørende forskrift. I tillegg vil «fisk og fiskevarer» måtte endres gjennomgående til «sjømat» i både lov og forskrifter.

Departementet finner det også hensiktsmessig å opplyse om at det har vært vurdert å utvide departementets myndighet til å kunne endre virkeområdet til fiskeeksportloven (sjømateksportloven etter navneendring) ved senere anledninger uten å måtte foreta en lovendring. Dette ble vurdert gjennomført ved å flytte definisjonen av fiskeeksportlovens virkeområde til fiskeeksportforskriften. En slik endring ville medført at departementet ville ha myndighet til å kunne endre virkeområdet ved å foreta en vanlig forskriftsendring med tre måneders høringsfrist uten å måtte gå veien om en stortingsbehandling. Etter en totalvurdering har en funnet det hensiktsmessig at fiskeeksportlovens område kun kan utvides ved å foreta en lovendring

Ny § 1 i Lov om regulering av eksporten av sjømat foreslås som følger (endringer er markert med understrekninger):

§ 1. Lovens virkeområde

Loven gjelder eksport av sjømat, herunder reeksport og direkte levering til utlandet eller til utenlandsk fartøy fra norsk fiskefartøy.

Med sjømat mener loven alle arter fisk, krepsdyr, bløtdyr, pigghuder og makroalger, samt varer der disse artene er det eneste eller en vesentlig del av råstoffet. Loven gjelder også sjømat av utenlandsk opprinnelse. Alle arter og produkter skal være til humant konsum. Departementet avgjør i tvilstilfelle hva som skal anses som sjømat etter loven.

4.2 Forskriftsendringer

Både fiskeeksportforskriften og forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport må endres for å innlemme makroalger i eksportavgiften som går til henholdsvis Sjømatrådet og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering. Forskningsavgiften ligger fast på 0,3 pst av eksportverdien, mens markedsavgiften varierer mellom ulike kategorier fisk og fiskevarer og bearbeidingsgrad. Den samlede eksportavgiften ligger for tiden på mellom 0,3 og 1,05 pst. av verdien på sjømateksporten.

Med dagens eksport av tang og tare til humant konsum vil eksportavgiften medføre en beskjeden avgiftsinngang på i underkant av 90 000 kroner, fordelt på aktiviteter i regi av Sjømatrådet med 65 000 kroner og FHF med 25 000 kroner. Målsetningen er likevel at eksport av tang- og tareprodukter skal øke med tiden og at dette vil medføre økt avgiftsinngang til både markedsarbeid i regi av Sjømatrådet og til forskning og utvikling i regi av FHF. Dette taler for at eksportavgiften for tang og tare til humant konsum settes til det høyeste nivået, dvs. en markedsavgift på 0,75 pst. i fiskeeksportforskriften. Det vurderes at høyeste sats for markedsavgift bør velges for å få noe avgiftsinngang. I lys av henvendelser fra representanter for tang- og tarenæringen anses også at dette er ønskelig.

Departementet foreslår videre å endre forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen slik at FoU-avgift for makroalger til humant konsum innkreves med 0,3 pst i forskningsavgift av eksportverdien av slike produkter. Dette vil medføre at tang og tare innlemmes i porteføljen til Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF). Forskriften må endres for å innlemme tang og tare i dens virkeområde, da den i § 1 stadfester at det skal «svares en FoU-avgift som skal beregnes av fob-verdien av eksportert fisk og fiskevarer». Som redegjort for over, så anser departementet at makroalger ikke er inkludert i begrepet «fisk og fiskevarer». Imidlertid vurderes det ikke som nødvendig å endre lov av 7. juli 2000 nr. 68 om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen som forskriften er hjemlet i, da loven allerede inkluderer «andre marine ressurser» i sitt virkeområde, jf. lov om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen § 2 første ledd. Det legges til grunn at makroalger til humant konsum omfattes av begrepet «andre marine ressurser».

Samlet og i medhold av forskrift om samordne innkreving av avgift på fiskeeksport foreslås at eksportavgiften skal utgjøre 1,05 pst. av avgiftsgrunnlaget for tang og tare til menneskeføde som hører under tolltariffens posisjon 12.12 (nærmere presisert i tolltariffen som:

*Johannesbrød, alger (herunder tang og tare), sukkerbeter og sukkerrør, friske, kjølte, fryste eller tørkede, også malte; fruktsteiner og fruktkjerner samt andre vegetabiliske produkter (herunder ubrente sikorirøtter av varieteten *Cichorium intybus sativum*) av det slag som hovedsakelig brukes til menneskeføde, ikke nevnt eller innbefattet annet sted.)*

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene innebærer at det skal svares eksportavgift for eksport av tang og tare til humant konsum til utlandet, mens det for andre sektorer er uendrede rammebetingelser.

For Norges sjømatråd innebærer forslagene at tang og tare til humant konsum innlemmes i selskapets virksomhet, men ikke på en måte som medfører nedskalert aktivitet i den generiske markedsføringen av andre sektorer.

Forslagene har ikke særskilte økonomiske og administrative konsekvenser for Nærings- og fiskeridepartementet.

Tolletaten vil måtte tilpasse sitt innkrevingssystem for avgifter, men fordi det ikke foreslås endringer i selve innkrevingssystemet, forventes arbeidet med dette å kreve begrensede ressurser.

Endringer i loven med tilhørende forskrifter går frem av vedlegg.

Vedlegg

Oppsummering av foreslåtte endringer i fiskeeksportloven, fiskeeksportforskriften, forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen og forskrift for samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport

1. Foreslåtte endringer i fiskeeksportloven

1.1 Navneendring

Lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer endrer navn til lov 27.april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av sjømat.

1.2 Utvidet virkeområde

Ny fiskeeksportlovens § 1 foreslås slik (endringer er markert med understrekninger):

§ 1. Lovens virkeområde

Loven gjelder eksport av sjømat, herunder reeksport og direkte levering til utlandet eller til utenlandsk fartøy fra norsk fiskefartøy.

Med sjømat mener loven alle arter fisk, krepsdyr, bløtdyr, pigghuder og makroalger, samt varer der disse artene er det eneste eller en vesentlig del av råstoffet. Loven gjelder også sjømat av utenlandsk opprinnelse. Alle arter og produkter skal være til humant konsum. Departementet avgjør i tvilstilfelle hva som skal anses som sjømat etter loven.

1.3 Øvrige endringer av språklig karakter

§ 3. Registrering av eksportører

Eksport av sjømat kan bare foretas av eksportører som er registrert i henhold til lovens bestemmelser. Departementet fastsetter forskrift med nærmere regler om registreringsordningen, blant annet om unntak fra kravet om registrering. I forskriften kan det stilles som vilkår for registrering at avgift er innbetalt i samsvar med § 6 første ledd bokstav a. Registrert eksportør kan bare slettes fra registeret som følge av manglende innbetaling av avgift etter tredje punktum.

Departementet kan ved forskrift gi Sjømatrådet fullmakt til å forvalte registreringsordningen og føre register over eksportører som etter loven har rett til å eksportere sjømat.

§ 4. Sentralisert eksport

Departementet kan ved forskrift bestemme at forhandlinger om og gjennomføring av salg av bestemte typer eller arter av sjømat til nærmere bestemte utenlandske markeder, bare skal kunne foretas av ett eller flere salgsforetak med begrenset ansvar (sentralisert salg).

I forskriften kan det fastsettes nærmere bestemmelser om kvotedeling.

Sentralisert salg kan som hovedregel bare finne sted når forhold på det aktuelle eksportmarked gjør dette berettiget.

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra vedtak som er gjort etter første ledd når berørte organisasjoner har hatt anledning til å uttale seg.

§ 5. Salgsvilkår og minsteeksportpriser m.v.

Departementet kan ved forskrift bestemme at salg til utlandet av sjømat bare kan finne sted på nærmere bestemte salgsvilkår. Ved slik forskrift kan det også fastsettes minsteeksportpriser og, ved ekstraordinære markedsforhold, andre tiltak av midlertidig karakter for bestemte varer til bestemte markeder, når dette skjer av hensyn til internasjonale avtaler.

§ 7. Kontroll med eksporten

Departementet kan gi forskrifter om kontroll med at eksporten av sjømat skjer i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov.

2. Foreslåtte endringer i fiskeeksportforskriften

2.1 Navneendring

Forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer av 22. mars 1991 nr. 157 endrer navn til forskrift om regulering av eksporten av sjømat av 22. mars 1991 nr. 157.

2.2 Øvrige forslag til endringer av språklig karakter i fiskeeksportforskriften

Det foreslås følgende endringer (markert med understrekninger) i fiskeeksportforskriften:

§ 1. Registrering av eksportører

Det er forbudt å eksportere sjømat uten at eksportøren er registrert i Norges sjømatråd AS (Sjømatrådet), sitt register over eksportører som har rett til å eksportere sjømat. Virksomheter som søker om å bli registrert skal registreres dersom den årlige avgiften til Sjømatrådet er betalt, jf. § 4 første ledd punkt 1. Sjømatrådet kan i særlige tilfeller dispensere fra kravet om registrering. Enkeltvedtak fattet av Sjømatrådet etter denne paragraf kan påklages til Nærings- og fiskeridepartementet

§ 4. Årlig avgift og markedsavgift

Til finansiering av de oppgaver som fremgår av § 6 i denne forskrift skal det svares en årlig avgift og en markedsavgift.

1. *Registrerte eksportører skal svare en årlig avgift på kroner 15.000 til Sjømatrådet. Eksportører av ferskvannsfisk svarer en årlig avgift på 30% av ordinær avgift. Ved første gangs registrering svares en avgift for to år på forskudd. Innbetalt avgift kan ikke kreves tilbakebetalt. Avgiftsnivået er upåvirket av når i året registreringen finner sted.*

2. *Det skal svares markedsavgift beregnet av fob-verdien av eksportert sjømat til humant konsum.*

- a. Markedsavgiften skal utgjøre 0,75 pst. av fob-verdien av eksportert fisk, krepsdyr, bløtdyr og makroalger til humant konsum som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.08, 12.12 og 16.05 med unntak av produkter nevnt i bokstav b og c.
  - b. Markedsavgiften skal utgjøre 0,3 pst. av fob-verdien av eksportert laks og ørret som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.05.
  - c. Markedsavgiften skal utgjøre 0,5 pst. av fob-verdien av eksportert sild, vassild, makrell, lodde, kolmule, taggmakrell (hestemakrell), øyepål og brisling som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.05.
3. Det svares likevel ikke markedsavgift for følgende forsendelser:
- a. Varer som omfattes av tolltariffens posisjon 03.09, 15.04 og 16.04, underposisjon 0511.91 samt varenummer 15.16.1012, 15.16.1020, 16.03.0020, 23.01.2010 og 23.01.2090.
  - b. Varer hvor markedsavgiften for en sending er mindre enn 100 kroner.
  - c. Sjømat til Verdens Matvareprogram.
  - d. Sjømat kanalisert via hjelpeorganisasjoner.
  - e. Varer som Mattilsynet ikke godkjenner for import og som derfor sendes ut av Norge.
  - f. Utenlandskfanget sjømat som i henhold til gjeldende regelverk ikke har vært fortollet inn i Norge og som transporteres direkte til utlandet eller fra tollager til utlandet.
  - g. Utenlandskfanget sjømat som returneres som følge av reklamasjon.
- Nærings- og fiskeridepartementet kan – når særlige grunner taler for det – ved forskrift endre avgiftssatsen i punkt 1 og punkt 2. Departementet kan også ved forskrift fastsette ulik markedsavgift etter bearbeidingsgraden på råstoffet eller råstoffets art. Markedsavgift som omtalt under punkt 2 er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6. Oppgaver for Sjømatrådet, Fiskeridirektoratet og tollmyndighetene

Sjømatrådet skal være rådgivende for Nærings- og fiskeridepartementet i spørsmål som gjelder eksport, omsetning og produksjon som henger sammen med eksport, i den utstrekning departementet bestemmer.

Sjømatrådet skal tjene som formidler av informasjon til næringens utøvere, deres organisasjoner og myndighetene.

Sjømatrådet organiserer en eksportstipendiatorordning, og skal fungere som kontaktledd mellom institusjoner for forskning og utdanning innenfor markedsføring av sjømat.

Sjømatrådet har ansvar for registrering og sletting av eksportører i samsvar med bestemmelsene i § 1 og § 2 i denne forskrift.

Sjømatrådet kan sette i verk og administrere felles innenlands og utenlands markedstiltak og annet eksportfremmende arbeid, alene eller i samarbeid med andre organisasjoner og myndigheter.

Tollmyndighetene er avgiftsmyndighet for markedsavgiften, jf. lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) § 1-5 første ledd bokstav b og fører kontroll med at forbudet mot eksport fra eksportører som ikke er registrerte overholdes. Markedsavgiften innkreves av skattekontoret i samsvar med bestemmelsene i forskrift 13. desember 2000 nr. 1253 om samordnet innkreving av avgift på sjømateksport.

Fiskeridirektoratet fører kontroll med at forskrifter som blir fastsatt med hjemmel i lov om regulering av eksporten av sjømat § 4 og § 5 overholdes.

Selskapet oppløses etter reglene om oppløsning og avvikling i aksjeloven kapittel 16. Gjenværende formue skal anvendes til fordel for fiskeri- og havbruksnæringen i samsvar med formål som er omtalt i denne paragraf eller tilgrensende fellesformål for sjømateksporten.

§ 8. Opplysningsplikt

Eksportører plikter å gi Sjømatrådet, Fiskeridirektoratet og tollvesenet de opplysninger som organene krever for å oppfylle sine oppgaver etter lov om regulering av eksporten av sjømat og denne forskrift.

Pålegg om å gi opplysninger kan påklages til Nærings- og fiskeridepartementet eller til det organ som departementet bemyndiger.

§ 9. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av lov 27. april 1990 nr. 9 om regulering av eksporten av sjømat, denne forskrift, eller bestemmelser som er gitt i medhold av loven eller forskriften straffes med bøter, jf. lovens § 9. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

Er overtredelsen gjort av noen som har handlet på vegne av et selskap eller annen sammenslutning eller stiftelse, kan bøtestraff ilegges virksomheten som sådan. Ved utmålingen av straff etter dette ledd, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen er foretatt for å fremme virksomhetens interesser og om virksomheten har hatt fordel av overtredelsen.

3. Foreslåtte endringer i forskrift om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen

3.1 Utvidelse av forskriftens virkeområde

Det foreslås en utvidelse av virkeområdet i forskriftens § 1 første ledd og en oppdatering av navnene på fiskeeksportforskriften og forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport i § 1 fjerde ledd der disse refereres til (endringer er markert med understrekninger).

§ 1. Avgift

Det skal svares en FoU-avgift som skal beregnes av fob-verdien av eksportert sjømat.

FoU-avgiften skal utgjøre 0,3 prosent av avgiftsgrunnlaget.

FoU-avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Tollmyndighetene er avgiftsmyndighet for FoU-avgiften, jf. lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) § 1-5 første ledd bokstav b. Innkreving av FoU-avgiften skal samordnes med avgift etter forskrift 22. mars 1991 nr. 157 om regulering av eksporten av sjømat og foretas av skattekontoret i samsvar med bestemmelsene i forskrift 13. desember 2000 nr. 1253 om samordnet innkreving av avgift på sjømateksport

3.2 Øvrig endring av språklig karakter

I forskriften § 2 første ledd slettes AS etter FHF i parentes, da dette er en språklig feil som bør rettes. AS beholdes der navnet skrives fullt ut.

§ 2. Forvaltning av avgiftsmidlene

Avgiftsmidlene som innkreves med hjemmel i lov om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen forvaltes av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering AS (FHF).

4. Foreslåtte endringer i forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport

4.1 Navneendring

Forskrift om samordnet innkreving av avgift på fiskeeksport av 13. desember 2000 nr. 1253 endrer navn til forskrift om samordnet innkreving av avgift på sjømateksport av 13. desember 2000 nr. 1253.

4.2 Øvrige foreslåtte endringer i forskriften av språklig karakter

§ 1. Formål

Forskriften har til formål å samordne innkrevingen av avgifter på eksport av sjømat. Den samlede avgiften utgjør eksportavgiften og omfatter markedsavgift jf. forskrift om regulering av eksporten av sjømat fastsatt ved kgl.res. 22. mars 1991 nr. 157, og FoU-avgift jf. forskrift 11. oktober 2000 nr. 1056 om avgift til forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen.

§ 2. Eksportavgift

Det skal svares eksportavgift beregnet av fob-verdien av eksportert sjømat.

- a. Avgiftssatsen skal utgjøre 1,05 pst. av avgiftsgrunnlaget for fisk, krepsdyr, bløtdyr og makroalger til humant konsum som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.08 og 16.05, med unntak av produkter nevnt i bokstav b, c og d.
- b. Avgiftssatsen skal utgjøre 0,6 pst. av avgiftsgrunnlaget for laks og ørret som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.05, med unntak av varer som omfattes av bokstav d.
- c. Avgiftssatsen skal utgjøre 0,8 pst. av avgiftsgrunnlaget for sild, vassild, makrell, lodde, kolmule, taggmakrell (hestemakrell), øyepål og brisling, som hører under tolltariffens posisjoner 03.01 til 03.05, med unntak av varer som omfattes av bokstav d.

d. Avgiftssatsen skal utgjøre 0,3 pst av avgiftsgrunnlaget for varer som omfattes av tolltariffens posisjon 03.09, 15.04 og 16.04, underposisjon 0511.91 samt varenummer 15.16.1012, 15.16.1020, 16.03.0020, 23.01.2010 og 23.01.2090.

Det svares ikke eksportavgift for følgende forsendelser:

- a. Varer hvor eksportavgiften for en sending er mindre enn 100 kroner.
- b. Sjømat til Verdens Matvareprogram.
- c. Sjømat kanalisert via hjelpeorganisasjoner.
- d. Varer som Mattilsynet ikke godkjenner for import og som derfor sendes ut av Norge.
- e. Utenlandskfanget sjømat som i henhold til gjelde regelverk ikke har vært fortollet inn i Norge og som transporteres direkte til utlandet eller fra tollager til utlandet.
- f. Utenlandskfanget sjømat som returneres som følge av reklamasjon

§ 3a. Fastsettelse mv. ved direkte leveranser til utlandet eller til utenlandsk fartøy

Ved direkte levering av sjømat fra norsk fiskefartøy fra fangstfelt utenfor tollområdet til utlandet eller til utenlandsk fartøy oppstår avgiftsplikten ved levering.

Leveransene skal deklarerer til tollmyndighetene i tollvesenets elektroniske fortollingssystem (TVINN) ved bruk av skjema RD-0016 eller RD-0018. Deklarasjonen skal sendes til den tollregionen hvor deklaranten er hjemmehørende.